

Aan: Het College van Burgemeester en Wethouders van Leiden

Postbus 9100

2300 PC Leiden

Leiden, 15 mei 2019

Onderwerp: Advies inzake Beleidskader Sport en Gezondheid (2019 – 2023)

Geacht College,

Per mail d.d. 19 maart 2019 is de Leidse Sportfederatie (LSF) verzocht om te adviseren over het Beleidskader Sport en Gezondheid 'Samen maken we de stad gezond en actief'. Daarin heeft u gevraagd binnen 6 weken te adviseren. Op 16 april 2019 hebben wij om uitstel gevraagd van onze adviestermijn. De reden hiervoor was om te kunnen komen tot een door de achterban (sportverenigingen) breed gedragen advies. Om dit goed te kunnen organiseren was meer tijd nodig. U heeft ons verzoek ingewilligd en de termijn voor advisering met 3 weken verlengd. Derhalve ontvangt u nu, binnen deze nieuw gestelde termijn, ons advies. Het advies is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met een werkgroep vanuit de Leidse sportverenigingen.

Opmerkingen vooraf

- De LSF onderschrijft de analyse in de nota dat sport een belangrijke bijdrage kan leveren aan de doelen die de gemeente heeft met betrekking tot de gezondheid van Leidenaren. Sport is van algemeen belang, zoals ook is vastgelegd in het Raadsbesluit RV 14.0072 dat de gemeente in 2014 heeft vastgesteld.
- De LSF is ook blij met de erkenning dat sport een zeer belangrijke bijdrage levert aan gezondheid, dat er sprake is van een verhoging van het budget t.o.v. de vorige termijn en dat er middelen ter beschikking worden gesteld voor sportaccommodaties.
- Sportverenigingen zijn cruciaal voor het aanbieden en verzorgen van sportactiviteiten. Als zodanig vervullen zij een belangrijke maatschappelijke rol. De sportverenigingen die zijn verenigd in de LSF willen die rol ook blijven vervullen. Ze willen graag een bijdrage (blijven) leveren aan de doelstellingen die de gemeente Leiden heeft voor wat betreft de gezondheid van de Leidenaren.
- De sportverenigingen zien goede kansen om die bijdrage te leveren, juist omdat de gemeente de mogelijkheid wil bieden om beleidsmiddelen uit zorg en welzijn te koppelen

aan die van de sport. De samenwerking tussen partijen uit zorg en welzijn en die uit de sport kan de inzet van middelen effectiever maken.

- Vanuit dit perspectief is het teleurstellend dat in de nota weinig oog is voor de maatschappelijke functies die sport – en daarmee ook de sportverenigingen – hebben voor de Leidse samenleving. Het zijn immers met name de sportverenigingen die via hun sportaanbod de verbinding moeten leggen met organisaties uit zorg en welzijn.
- Ook is het een gemiste kans dat de nota zich beperkt tot sport als vorm van bewegen, en geen recht doet aan de overige aspecten van sport (zoals weergegeven in het onderzoek van RIVM). Het is niet ondenkbeeldig dat juist die andere aspecten kansen bieden om de niet-sportende Leidenaar te verleiden tot bewegen. Door hier geen aandacht aan te besteden, mist de nota een aantal kansen. De bijdrage van de sportverenigingen aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente kan alleen op waarde worden geschat als alle facetten van sport in de analyse worden betrokken.
- Sportverenigingen geven met de nu voorliggende reactie aan bij te willen dragen aan het beleid van de gemeente. Ze zien mogelijkheden om de verbinding te maken met organisaties uit zorg en welzijn. Ook zien ze mogelijkheden om het sportaanbod te vernieuwen, zodat mogelijk ook de niet-sportende Leidenaar wordt bereikt. De verenigingen merken daarbij wel op dat zij hier momenteel niet voor zijn toegerust. De verenigingen draaien voor een belangrijk deel op vrijwilligers. De verbinding met zorg en welzijn en de verleiding van de niet-sportende Leidenaar vraagt om mensen en middelen die de verenigingen op dit moment niet hebben. Het is juist op dit vlak dat de gemeente de verenigingen kan ondersteunen en faciliteren. De gecombineerde inzet van middelen uit zorg, welzijn en sport moet het mogelijk maken om die mensen en middelen vrij te maken die nodig zijn om sportactiviteiten te organiseren waartoe ook de niet-sportende Leidenaar zich aangetrokken voelt. Wij komen hier in onderstaande overwegingen uitgebreider op terug.

Procesmatige overwegingen

- Het voortraject, dat is neergezet als een participatietraject (inspraak, enquête, etc.), was zeer mager en – vanuit de sport gezien – te veel geënt op gezondheid in plaats van op sport en het verenigingsleven. De sportverenigingen zijn hier zeer teleurgesteld over, omdat zij als belangrijkste sportaanbieders in de gemeente Leiden (ca. 100 verenigingen met ca. 30.000 leden) niet, of niet voldoende, de gelegenheid hebben gehad om hun visie, ideeën en expertise in te brengen.
- Het sportcongres wordt opgegeven als een van de elementen van het participatietraject. Zo is dit niet ervaren door verenigingen. Het is niet geagendeerd als een moment om input te leveren voor de op handen zijnde sportnota. Daarnaast was het thema dat werd geagendeerd in de workshop rondes gericht op accommodatiebeleid, en daarmee slechts een beperkt deel van waar het in de sportnota over gaat en zou moeten gaan.
- Reeds begin januari heeft de LSF in een ambtelijk overleg aangegeven dat het participatietraject op deze wijze geen recht doet aan het belang van sportverenigingen. In dit gesprek heeft de LSF geadviseerd om een extra bijeenkomst voor sportverenigingen te organiseren. De ambtelijke organisatie heeft ons aangehoord en ons advies naast zich neergelegd. Dit roept de vraag op of en in hoeverre de gemeente dit soort overleggen en de belangrijke signalen die daarin worden afgegeven serieus neemt.
- De enquête die is uitgezet bevatte geen elementen over de visie op sport. Daarnaast is er geen enkele terugkoppeling van de uitkomsten van de enquête terug te vinden in de kadernota. Ook zijn de uitkomsten van de enquête niet als bijlage bijgevoegd.

- Bij alle middelen die zijn ingezet in het participatietraject lag de nadruk op gezondheid (eventueel in combinatie met de rol van sport daarin) in plaats van de nadruk te leggen op wat de sport en sportverenigingen nodig hebben de komende jaren. Zo zijn met name gezondheidsexperts ingeschakeld in plaats van sport experts voor de gehouden expert meeting.
- Het voortraject van de nieuwe nota is wezenlijk anders dan dat van de vorige sportnota. Bij de sportnota 'verleiden tot bewegen' is de LSF in het voortraject nadrukkelijk betrokken, waarmee de input van sportverenigingen gewaarborgd was. In dit traject is dat niet gebeurd, ondanks mondelinge toezeggingen (reeds in 2017 toen de nieuwe sportnota voor het eerst ter sprake kwam in ambtelijke overleggen) dat de LSF nauw betrokken zou worden. Kennelijk heeft de gemeente ergens een andere afslag genomen. Dat kan, maar dit is voor de LSF en daarmee voor de betrokkenheid van de sportverenigingen een teleurstellende uitkomst.

Inhoudelijke overwegingen

Over het integrale karakter van de kadernota:

- In een integrale nota voor sport en gezondheid moeten beide aspecten wel in evenwicht (in de juiste balans) zijn én met de juiste inhoud een plek krijgen. De nota verliest nu op beide onderdelen (zowel gezondheid als sport) de gewenste impact. De lezer kan het niet oneens zijn met deze nota, alles wat er in staat klopt. Het gaat er meer om wat er niet in staat. Zo wordt de waarde van sportverenigingen onvoldoende onderkend: verenigingen worden getypeerd als uitvoeringsorganisatie van het gemeentelijk beleid gericht op het bevorderen van gezondheid. De andere functies en waarden van sport, zoals onderkend door het RIVM, komen niet of nauwelijks aan de orde.
- Sport is niet alleen voor gezondheid een onmisbare schakel. Ook op beleidsterreinen als economie, onderwijs, kennisontwikkeling en cultuur is sport een belangrijke stuwende kracht. De nota wint aan kracht als wordt onderstreept dat een sterke sport in Leiden al die beleidsvelden ondersteunt. Sport is dus ook een verbindende factor.
- In de nota wordt nauwelijks aandacht besteed aan topsport, alhoewel Leiden in diverse sporten een prominente rol speelt op nationaal en internationaal niveau (waterpolo, roeien, atletiek, basketbal, rugby, tafeltennis). Twaalf verenigingen zijn vertegenwoordigd in de Stichting Topsport Leiden, die een belangrijke rol speelt bij het ondersteunen van verenigingen bij bijvoorbeeld talentontwikkeling. De waarde die op prestatie gerichte sport speelt in de ontwikkeling van kinderen en jongeren is onomstreden (lichamelijk, mentaal, sociaal).

Over het belang van sportverenigingen:

- De sportverenigingen onderschrijven de belangrijke rol die sport speelt in een gezonde samenleving, zoals ook omschreven in het meermaals geciteerde rapport van het RIVM. Daarin worden bewegen, meedoen, presteren en beleven genoemd als functies van sport voor de samenleving. In de kadernota benoemt de gemeente al deze functies expliciet, en vermeldt zij bovendien de belangrijke rol die verenigingen hier in hebben. De kadernota focust daarna echter sterk op één van die functies; namelijk bewegen. Het komt terug in de titel (Samen maken we de stad gezond en actief), het wordt duidelijk aan de hand van de hoeveelheid beschrijvende informatie over de gezondheid van Leidenaren en het vertaalt zich ook in de ambities zoals deze zijn beschreven. Hoewel de sportverenigingen zich veel en graag inzetten voor het in beweging zetten en houden van Leidenaren, zijn zij ook van mening dat je met deze nauwe focus de sport en in het

bijzonder het verenigingsleven tekort doet. Juist op het gebied van meedoen, beleven en presteren ligt een onmiskenbare rol voor de sportverenigingen.

- Hoewel de gemeente de sportverenigingen als partner kenmerkt, zien we toch met name een focus op de individuele sporter en de ongeorganiseerde sport. Indien de gemeente recht wil doen aan alle hierboven beschreven functies van de sport is juist de georganiseerde sport de grootste aanjager.
- Het aantal inwoners van Leiden groeit de komende jaren stevig. Ook de nieuwe Leidenaren moeten kunnen sporten, niet alleen in ongeorganiseerd verband, maar zeker ook bij één van de sportverenigingen. De grote waarde die sportverenigingen hebben in het verbinden van deze nieuwe bewoners met de huidige bewoners in Leiden wordt niet benoemd in de nota.
- Als er al een trend is waar te nemen dat er minder mensen lid worden van sportverenigingen, kun je twee dingen doen: 1. Beleid ontwikkelen conform deze trend. 2. Deze trend proactief tegengaan vanuit de overtuiging dat een gezond verenigingsleven belangrijk is voor de stad. De nota is nu ingestoken vanuit punt 1, terwijl sportverenigingen de komende decennia een belangrijke maatschappelijke rol blijven vervullen. Het aantal leden kan procentueel gezien (% van de Leidse bevolking) misschien een lichte daling vertonen, maar door de groei van het aantal inwoners zullen de ledentallen van verenigingen in absolute cijfers toenemen. Aandacht zou dus veel meer moeten liggen op punt 2. Verenigingen zouden ondersteund moeten worden in het omgaan met de wensen van leden die meer behoefte hebben aan flexibiliteit en sporten op maat. Hoe ga je om met leden die niet mee willen in het keurslijf van verenigingen? Hoe zorg je voor een professionele en financieel gezonde organisatie terwijl vrijwilligerstijd schaarser is? Wat is nieuwe stijl verenigingsleven en hoe kunnen we dat faciliteren?
- Daarbij is ook nog maar de vraag of het zo zwart-wit is dat de ongebonden sporter, de jogger in de stad of de bootcamper, niet ook lid is van een vereniging. Feiten en cijfers over wat dan die ongeorganiseerde sporter is ontbreken. Het is onze inschatting dat een aanzienlijk deel van de ongeorganiseerde sporters ook lid is van een sportvereniging. Bovendien blijken veel ongebonden sporters zich ook steeds meer te verenigen. De aantrekkingskracht van (enige vorm van) verbintenis is blijkbaar sterk.
- In de nota wordt het nationaal sportakkoord 2018-2021 “Sport verenigt Nederland” aangehaald. Meer specifiek het belang van ondersteuning van verenigingen vanwege hun maatschappelijke waarde en het veranderende sportklimaat. Maar wat ontbreekt is de visie van de gemeente op het belang van sportverenigingen. Welke rol dicht de gemeente sportverenigingen in dezen toe?
- Het beleid is erop gericht meer Leidenaars in beweging (d.w.z. aan het sporten) te krijgen. Daarbij wordt fors ingezet op de ‘ongeorganiseerde sporter’. De nota maakt echter niet duidelijk waarom deze doelgroep van niet-sporters zou worden aangetrokken door het ongeorganiseerd sporten (bijvoorbeeld in een wijk sportpark). Juist sportverenigingen zijn in staat een sportaanbod te leveren dat deze doelgroep over de drempel helpt: laagdrempelig, in groepsverband, binnen de setting van een vereniging. Dit vraagt echter wel extra ondersteuning en een andere inzet van middelen vanuit de gemeente.
- Daaropvolgend: Leiden heeft een breedtesportcoördinator aangesteld, onder meer om aan bovenstaand streven invulling te geven. De gemeente telt rond de 100 verenigingen. Dat betekent één breedtesportcoördinator voor 100 verenigingen. De verenigingen hebben ernstige twijfel of dit volstaat om de verenigingen goed te kunnen ondersteunen bij het bewerkstelligen van samenwerkingsverbanden en het organiseren van activiteiten.

- De nota geeft aan dat de gemeente sterke, groeiende verenigingen wil ondersteunen, maar een concretisering ontbreekt. Groeiende verenigingen hebben bijvoorbeeld ook behoefte aan extra ruimte en/of uitbreiding van accommodaties (hockey, rugby, roeien).
- Verenigingen zijn een belangrijk bestanddeel van het maatschappelijk kapitaal van Leiden. Zij zorgen voor samenhang en dragen substantieel bij aan het woon- en leefklimaat van de stad. De nota besteedt hier weinig aandacht aan. Daarin positioneert de gemeente sportverenigingen vooral als middel om Leidenaren meer te laten bewegen. De verenigingen nemen deze handschoen graag op, maar wijzen er wel op dat zij daarbij professionele ondersteuning behoeven, vooral omdat de mogelijkheden van het vrijwilligerskader begrensd zijn.
- De nota vermeldt dat er meer middelen voor sport beschikbaar komen, bijvoorbeeld uit de domeinen zorg en welzijn. Tegelijkertijd rijst het beeld dat verenigingen subsidieaanvragen moeten doen om toegang tot deze middelen te krijgen, al of niet in samenwerking met organisaties en instellingen uit die domeinen. De sportverenigingen geven bij deze aan dat zij niet de mensen en middelen hebben om veel tijd en 'effort' in dergelijke aanvragen te steken. Zij roepen de gemeente op om de toegang tot de genoemde middelen zo laagdrempelig mogelijk te laten zijn, zonder bureaucratische aanvraag- en verantwoordingsprocedures.
- Ten slotte ontbreekt ook het aspect presteren in de nota. Alhoewel dat presteren op alle niveaus in de sport gebeurt, valt het met name op dat een visie op topsport ontbreekt in de nota.

Over de ongeorganiseerde sporter:

- De aandacht voor de ongeorganiseerde sport is nieuw ten opzichte van eerder beleid. Terecht, vinden ook de sportverenigingen, want de ongeorganiseerde sport is een groeiende en belangrijke ontwikkeling. Sportverenigingen en ongeorganiseerde sport kunnen gezamenlijk de ambities rondom bewegen vormgeven, maar voor de overige functies van sport zijn de sportverenigingen beter geëquipeerd dan de ongeorganiseerde of individuele sporter. Denk hierbij aan alle functies die sportverenigingen reeds hebben, die nu door de sterke focus op bewegen wat naar de achtergrond worden gedrukt:
 - Het verspreiden van kennis over gezonde leefstijl
 - Mensen vroeg betrekken bij sport (zodat ze blijven sporten)
 - Sociale participatie, omgaan met winnen en verliezen, sociale omgang, leren samenwerken (vrijwilligerswerk), maar ook de "sociale druk" om te blijven sporten is binnen de verenigingen aanzienlijk groter, dan voor de ongeorganiseerde sporter
 - Maatschappelijke participatie van ouderen/ tegengaan eenzaamheid
 - Sporten voor mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden
 - Verhogen van doorzettingsvermogen en weerbaarheid tegen middelengebruik, herstel na verslaving
- Verenigingen worden geacht ongebonden sporters te faciliteren. Daar liggen ook kansen voor verenigingen om die ongebonden sporter op enig moment te binden. Verenigingen kunnen daartoe activiteiten organiseren of (helpen) begeleiden. Tegelijkertijd moet onderkend worden dat verenigingen worden gerund door vrijwilligers. Het organiseren van sport kost mankracht, middelen en competenties. Als die inzet moet worden toegewend aan het faciliteren van de ongeorganiseerde sporter, zonder dat de verenigingen daarbij worden ondersteund met voldoende mensen en middelen, dan komen de verenigingen in de problemen. De gemeente kan die ondersteuning bieden, maar enkele buurtcoaches en één breedtesportcoördinator zijn daartoe niet afdoende.

Het gaat met name om het vergroten van de mogelijkheden voor verenigingen om professionele krachten in te kunnen zetten bij het faciliteren van ongebonden sporters.

Overige overwegingen:

- Overall ontbreken definities. Het helpt als de gemeente beschrijft wat zij verstaat onder bijvoorbeeld een ongeorganiseerde sporter of wat zij verstaat onder een sterke vereniging (wat is sterk?).
- Mensen die geen lid zijn van een sportvereniging en ook niet ongeorganiseerd sporten, zijn de belangrijkste targets van de gemeente volgens deze nota. Hoe denkt de gemeente deze mensen te bewegen om te gaan sporten? Volstaat het voor het laten bewegen van niet-sporters om de fysieke ruimte bewegingsvriendelijk te maken? Volgens ons zijn ook andere activiteiten die zich specifiek richten op de niet-sporter nodig?
- Er worden meer en betere accommodaties beloofd, alsmede beter onderhoud daarvan. Er gaat gekeken worden hoe de bestaande vraag en aanbod beter op elkaar kunnen gaan aansluiten. Dit vinden wij in principe een goede zaak, mits sportclubs goed en tijdig worden betrokken bij de wijze waarop dit gebeurt. De wijze waarop de gemeente dit wil doen, blijft vaag. De intentie om dit in samenspraak te doen is niet voldoende. We zouden in deze kadernota al meer concreetheid willen zien en niet willen wachten op het uitvoeringsplan dat volgt op deze kadernota.
- De nota gaat er vanuit dat betere accommodaties leiden tot een beter sportaanbod. Dit is niet vanzelfsprekend. Het sportaanbod in Leiden wordt voor het merendeel verzorgd door de sportverenigingen. Goede accommodaties zijn hiervoor een noodzakelijke maar geen voldoende voorwaarde. Sportaanbod is meer dan een mooie hal of goed veld. Sportaanbod bestaat uit activiteiten die verenigingen met al hun vrijwilligers organiseren. Als verenigingen daar niet de ruimte en ondersteuning voor krijgen, zal het sportaanbod niet verbeteren, ondanks de nieuwe accommodaties.
- Er zit spanning op een aantal ambities. Zo kan het streven naar multifunctionaliteit wel eens ten koste gaan van kwaliteit. Een voorbeeld zijn de hockeyvelden. Kies je voor multifunctionele zandvelden, dan boet je in op kwaliteit omdat je niet kiest voor een waterveld. Er zit daarmee spanning op de ambitie om betere sportaccommodaties te maken.
- Sportverenigingen halen een belangrijk deel van hun inkomsten uit de horeca-activiteiten die ze in hun clubhuis aanbieden aan hun leden (zie ook het Mulier onderzoek). Deze activiteiten leveren ook een bijdrage aan de maatschappelijke en sociale participatie. De gemeente lijkt in te zetten op vercommercialisering van die activiteiten. Dit brengt het risico met zich mee dat deze commerciële activiteiten die van de sportverenigingen uithollen c.q. verdringen, met alle gevolgen van dien voor de financiële slagkracht van verenigingen, maar ook voor de andere genoemde aspecten.
- De nota benoemt ook de mogelijkheid dat de gemeente zelf sportactiviteiten gaat organiseren danwel ruimte ter beschikking stelt die kan worden gebruikt voor activiteiten die ook door sportverenigingen worden aangeboden. Dit kan het rendement op de investeringen die verenigingen in het verleden hebben gedaan aantasten, met alle financiële gevolgen van dien voor de betreffende verenigingen.

Advies

Samenvattend: Als het gaat over de plek die sport nu heeft in de nieuwe nota, valt op dat de gemeente sport te smal definieert, namelijk als bewegen ten behoeve van gezondheid.

Terwijl sport a. veel meer is dan dat en b. verenigingen daar een veel belangrijker rol in spelen. Door te miskennen wat verenigingen kunnen betekenen, wordt een grote kans gemist. Ook omdat de gemeente niet beschrijft hoe ze met de verenigingen kan samenwerken of de verenigingen kan faciliteren. Derhalve komt de LSF tot het volgende advies:

1. Geef de sport de aandacht die het verdient. Besteed in deze nota aandacht aan alle functies die sport vervult. Sport betekent namelijk veel meer dan alleen gezondheid. Sport is ook een stuwende kracht en verbinder voor andere beleidsterreinen, zoals economie, kennis, onderwijs en cultuur. Het spreekt voor zich dat de verenigingen een volwaardige rol willen spelen bij het opstellen van deze nota.
2. Zorg ervoor dat alle aspecten van sport, zoals gedefinieerd in het RIVM-rapport (meedoen, bewegen, presteren en beleven) op een volwaardige en gelijkwaardige wijze aan de orde komen in de beleidsnota, bijvoorbeeld:
 - Expliciet ambities noemen over het organiseren van sportevenementen en toernooien in Leiden
 - Concreet benoemen van doelen en ambities ten aanzien van sporten waar Leiden in wil (blijven) excelleren; in dat verband expliciet het belang en de rol van Stichting Topsport Leiden benoemen
 - Concreet benoemen van de maatschappelijke waarde van de sportverenigingen, gekoppeld aan de sportvisie van Leiden
3. Omschrijf welke visie de gemeente Leiden heeft op het gebied van sport en het belang van sportverenigingen en maak concreet hoe de gemeente invulling wil geven aan deze visie. Hoe gaat de gemeente samen met verenigingen haar ambities bereiken? Een aantal concrete aandachtspunten:
 - maak definities helder (Wat verstaat de gemeente onder sportaanbieders, ongeorganiseerde sporters, sterke verenigingen?)
 - maak duidelijk wat de gemeente verwacht van partijen die bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen
 - in het bijzonder: welke bijdragen worden van sportverenigingen verwacht?
 - Benoem de spanningen die er ook in de sportnota zitten (faciliteren versus beperkt aantal vrijwilligers & kwaliteit versus multifunctionaliteit)
 - beschrijf beter, bijvoorbeeld in uitgangspunten of in condities, hoe de gemeente sportverenigingen de bestuurlijke en financiële armslag wil geven voor het creëren van een aantrekkelijk sportaanbod (mooie nieuwe accommodaties leiden nog niet tot een aantrekkelijker sportaanbod), ook voor de verwachte nieuwe Leidenaren.
 - Maak ambities omtrent behoud van bestaand sportareaal expliciet
4. Plaats de visie op sport en de rol van sportverenigingen in de context van de verwachte toename van het aantal huishoudens c.q. inwoners van Leiden. Geef aan dat ook de nieuwe Leidenaren van een aantrekkelijk sportaanbod gebruik moeten kunnen maken. Daarvoor moet voldoende sportareaal beschikbaar zijn/blijven en moeten sportverenigingen als de belangrijkste aanbieders van sport voldoende bestuurlijke, organisatorische en financiële ruimte hebben.
5. Gelet op de belangrijke rol die verenigingen hebben in de samenleving zou een ambitie toegevoegd moeten worden aan de kadernota. Namelijk de ambitie om het sportverenigingsleven te stimuleren en daarmee de "trend" tegen te gaan van dalende ledenaantallen. Het is een uitdaging voor verenigingen om door innovatie (nieuwe sporten) en alternatieve aanbodmodellen aantrekkelijk te blijven voor potentiële leden. Daar kan de gemeente ook indicatoren aan koppelen.

Erop vertrouwend een passend advies te hebben gegeven, verblijf ik, voorzitter van de LSF,

Rolf Marselis